

JÄMFÖRELSERAPPORT

från

Nätverket Mellannyckeln

Grundskolan

En jämförelse av grundskolan
ur ett medborgarperspektiv

Deltagande kommuner:

Avesta, Finspång, Flen, Katrineholm, Kristinehamn, Köping, Lindesberg,
Ludvika, Mariestad, Mora och Sala

Nätverket är en del av Jämförelseprojektet (www.jamforelse.se)

Datum: 2008-01-30

Sammanfattning

Nätverket Mellannyckeln är ett av tjugo nätverk som ingår i det Nationella Jämförelseprojektet. Mellannyckelns uppdrag under hösten 2007 har varit att jämföra grundskoleverksamheten mellan kommunerna, främst genom resultatmått. Måtten ska användas för bedömning av förhållandet mellan insatta medel och kvaliteten i den egna kommunens grundskoleverksamhet samt i jämförelse med nätverkets övriga kommuner.

Sammanlagt har fem tagits fram vilka beskriver: resultat, effektivitet, brukarnöjdhet, informationsgivning via webben samt i vilken mån kommunen uppfyllt sin skyldighet att ge elever dokumenterat stöd.

Den beskrivning av grundskoleverksamheten som med hjälp av måtten redovisas i denna rapport, redogör inte för någon ”sann” bild av grundskoleverksamheten. Rapportens bilder kommer däremot att förhoppningsvis tjäna som underlag för analys och förbättringsåtgärder på kommunnivå.

Mellannyckeln har som ett av de första nätverken valt att jämföra grundskolan och använt sig av Grundskoleindex. I detta ingår dels resultat, resultat i förhållande till resurser och upplevd nöjdhet. När det gäller resultaten är det Mora som har högst värde medan Kristinehamn, Mariestad och Flen har bäst resultat i effektivitet.

Några av nätverkets kommuner har även undersökt nöjdheten hos elever och föräldrar. Resultatet visar att det är skillnad mellan kommunerna. Den lägsta siffran för elever är 59 och den högsta är 70 av totalt 100. För föräldrar är det 66 respektive 80. Föräldrarna är generellt nöjdare än eleverna.

Informationsgivningen om grundskolan via Internet har även undersökts. Ludvika har det bästa resultatet på sina webbsidor. Spridningen mellan kommunerna är hela 45 procentenheter och detta är generellt ett förbättringsområde.

Som första nätverk har Mellannyckeln undersökt antal elever som ej var behöriga till gymnasiet och som saknat åtgärdsprogram. Syftet har varit dels att undersöka om eleverna fått de stödinsatser de har rätt till dels om högt antal som fått stödinsatser medför högre andel elever behöriga till gymnasiet. Bland kommunerna varierar antalet elever som ej var behöriga till gymnasiet från 85 till 7. Av dessa elever saknar många åtgärdsprogram. Samtliga elever som saknade behörighet till gymnasiet i Ludvika och Mora hade åtgärdsprogram. I Finspång, Lindsberg och Sala är det över 40 procent av ickebehöriga elever som saknar åtgärdsprogram. Katrineholm har hög andel elever som inte är behöriga trots att nästan samtliga haft stödinsatser.

Nätverkets ambition är att fortsättningsvis bygga vidare på det tabellunderlag som tagits fram och på sikt få fram tidsserier som kan peka på trender samt bli underlag till fördjupande frågor:

- Hur gör kommuner som har både goda resultat och låga kostnader?
- Vad ligger bakom dessa framsteg?
- Hur står elevresultat i relation elevers och föräldrars nöjdhet?
- Är man mer nöjd där det finns en hög effektivitet?
- Etc.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1 INLEDNING	4
1.1 Nationella jämförelseprojektet	4
1.2 Nätverket Mellannyckeln	4
1.3 Syfte med rapporten	5
1.4 Metod och avgränsning	5
2 GRUNDSKOLEINDEX	7
2.1 Utgångspunkt och beskrivning	7
2.2 Resultatmätt	7
2.2.1 Andelen elever som uppnått målen i alla ämnen i åk 9	8
2.2.2 Meritvärde	9
2.2.3 Behörighet till gymnasiet	10
2.3 Effektivitetsmätt	11
2.3.1 Kostnad och uppnådda mål	12
2.3.2 Kostnad i relation till meritvärdet	13
2.3.3 Totalkostnad utifrån förväntad kostnad	13
2.3.4 Skolindex, 2006.	14
2.4 Nöjd Brukar Index	15
2.4.1 Resultat	16
3 INFORMATION TILL ALLMÄNHETEN	17
3.1 Utgångspunkt och beskrivning	17
3.2 Resultat	18
4 ANTAL EJ BEHÖRIGA ELEVER TILL GYMNASIETS NATIONELLA PROGRAM OCH SOM SAKNAT ÅTGÄRDSPROGRAM	20
4.1 Utgångspunkt och beskrivning	20
4.1.2 Resultat	20

Bilagor

1. Förklaringar och definitioner
2. Antal lärare per 100 elever och andel lärare med högskoleexamen
3. NöjdElevIndex och NöjdFörälderIndex – enkäter
4. Översiktmatris resultat och effektivitet
5. Grundskolans organisation 2007. Antal skolor per kommun och antal elever per skola F-9 .

1 Inledning

1.1 Nationella jämförelseprojektet

Det treåriga Nationella jämförelseprojektets primära syfte är att i olika nätverk stödja kommunernas arbete med att ta fram resultatmätt för jämförelser av kostnader och kvalitativa resultat. Tanken är att dessa mått på sikt ska införlivas i kommunernas styrning och ledning och bli en naturlig del i verksamheternas resultatstyrning samt ge avtryck i form av praktiska förbättringar i verksamheterna. Det finns också en uttalad ambition, att nätverksarbete i de olika verksamhetsformerna blir ett bestående inslag i kommunernas kvalitetssäkringssystem.

Arbetsmodellen genomförs enligt följande:

1. Nätverkens fördjupningsarbete dokumenteras i en rapport
2. Efter diskussion och godkännande av nätverket, skickas rapporten till respektive kommuns KS för vidare diskussion och åtgärder
3. Respektive kommuns beslutade förbättringsåtgärder redovisas inför övriga kommuner i nätverket på nästkommande styrgruppsmöte.
4. På nästkommande styrgruppsmöte efter ca ett halvår redovisas vilka förbättringar som gjorts.

1.2 Nätverket Mellannyckeln

Nätverket Mellannyckeln är ett av cirka tjugo nätverk som ingår i det Nationella jämförelseprojektet. De deltagande kommunerna är Avesta, Finspång, Flen, Katrineholm, Kristinehamn, Köping, Lindesberg, Ludvika, Mariestad, Mora och Sala. Dessa är ”mellankommuner”: de ligger i Mellansverige och är mellanstora d v s invånarantalet varierar mellan 16 200-32 400. Tillsammans finns det över 250 000 invånare i dessa kommuner.

År 2006 tog Lindesbergs kommun initiativet att bilda nätverket Mellannyckeln. Utgångspunkten med nätverket är att kommunerna bör vara av ungefärlig lika i storlek och struktur samt att de finns inom rimligt geografiskt avstånd. Initiativet togs efter en utbildning om nyckeltal i Grythyttan där föregångsbilden var ett samarbetsprojekt mellan bland annat Örebro, Linköping, Västerås och Norrköpings kommuner.

Nätverket Mellannyckeln har under hösten 2007 haft uppdraget från sin styrgrupp, att ur ett medborgarperspektiv jämföra grundskoleverksamheten åk 1-9. Nätverksarbetet har varit inriktat på att ta fram resultatmätt för bedömning av förhållandet mellan insatta medel och kvaliteten i den egna kommunens grundskoleverksamhet samt i jämförelse med nätverkets övriga kommuner. De framtagna resultatmått presenteras i denna rapport. I nätverkets fortsatta arbete kommer dessa att kompletteras över tid för att kunna uppmärksamma trender och utveckling.

1.3 Syfte med rapporten

Denna rapport är en produkt av nätverkets sammankomster och processarbete under hösten 2007. Syftet med rapporten är att:

1. Utifrån framtagna mått beskriva grundskolans verksamhet åk 1-9
2. Ge underlag till analysdiskussioner och förbättringsåtgärder

1.4 Metod och avgränsning

Nätverket Mellannyckeln har valt att titta på tre delar rörande grundskoleverksamheten:

Rubrik/Innehåll	Redovisar
Grundskoleindex	Resultatmått, effektivitetsmått, brukarnöjdhet (NöjdBrukarIndex)
Information till allmänheten	Webbinformation, tillgänglighet
Antal elever ej behöriga till gymnasiets nationella program och som saknar åtgärdsprogram i åk 9	I vilken mån kommunen uppfyllt sin skyldighet att ge elever dokumenterat stöd

Arbetsgruppen har i arbetet med grundskoleindex hämtat statistik och uppgifter från centrala dataregister, såsom Skolverket och Statistiska Centralbyrån. I arbetet med brukarnas nöjdhet, information till allmänheten, och antalet åtgärdsprogram i åk 9 har måtten undersökts lokalt genom att inom nätverket genomföra undersökningar under gemensamma undersökningsveckor.

På grund av fördröjd resultatredovisning från de dataregister som vi utgått ifrån, saknas fullständiga uppgifter i grundskoleindexet, när det gäller läsåret 2006-2007. Fullständig resultatredovisning finns därför i vissa fall hittills endast för läsåret 2005-2006. Resultatsammanställningen kommer att kompletteras när uppgifterna kommer.

Följande riktlinjer har varit vägledande för det genomförda arbetet:

- Sambandet mellan kostnader/resurser och kvalitet ska belysas.
- Ett par enkla och mer eller mindre ”givna” mått ska ges uppmärksamhet.
- Utifrån ett medborgarperspektiv tas kvalitetsmått fram, som även riktas till kommunledningen.
- Förklaringar till skillnader överlämnas till respektive kommun att analysera.
- I det fortsatta arbetet fokuseras på att hitta de goda exemplen.

Grundskolan bedrivs och organiseras på olika sätt med utgångspunkt från kommunernas olika förutsättningar och politiska vägval, vilket i viss mån kommer

att speglas i rapporten. Det är omöjligt att ta fram en helt ”sann” och heltäckande bild av grundskoleverksamhetens kvalitet med ett par mått. Måtten ska ses som indikatorer på skillnader i kvalitet. Dessa skillnader kan sedan ges olika förklaringar utifrån lokala förhållanden. Bilagorna kan användas som underlag för vidare analys eftersom de redovisar nyckeltal som visar vilka förutsättningar kommunerna har. Exempelvis redovisas i bilaga 2 *Antal lärare per 100 elever och andel lärare med högskoleexamen* och i bilaga 5 *Antal skolor och antal elever per skola*.

2 Grundskoleindex

2.1 Utgångspunkt och beskrivning

Grundskolan är ett av få kommunala områden där det finns resultatmätt på nationell nivå. Det är dessa som Mellannyckeln har koncentrerat sig på och dessutom ställt mot de resurser grundskolan har, vilket ger en bild av effektiviteten. Indexet kompletteras också med ett Nöjd Elev-/Föräldrindex där elevernas och föräldrarnas uppfattning om åk 6 i grundskolan sammanställs.

Totalt presenteras sex mått gällande grundskoleindex.

Tabell:

1. Andel elever i procent som uppnått målen i alla ämnen i årskurs 9 år 2006 och avvikelse i procentenheter från modellberäknat värde
2. Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9 år 2006 och avvikelse i antal poäng utifrån modellberäknat värde.
3. Andel elever i procent i årskurs 9 behöriga till gymnasieskolans nationella program år 2006
4. Kostnad i tkr per grundskoleelev delat med faktisk andel elever som uppnått målen i alla ämnen.
5. Kostnaden per grundskoleelev delat med niornas faktiska meritvärde
6. Procentuell skillnad mellan redovisad kostnad och standardkostnad.

Vi har valt att presentera resultatmåttens tillsammans med en modell i färgerna grönt, gult och rött, d v s den modell som används inom Öppna Jämförelser¹.

Färgerna i redovisade tabeller visar på ett rangordningsvärde som utgår från en indelning av landets 290 kommuner utifrån nedanstående gruppering:

	= De 25 % av landets kommuner med högst värde
	= De 50 % av landets kommuner som ligger i mittfältet
	= De 25 % av landets kommuner med lägst värde

Det finns givetvis nackdelar med detta, men i diskussion om en eventuell annan redovisning finns det ändå en faktisk siffra som kommer att bestå framöver och bör vara den som eventuella förbättringar kan mätas emot.

2.2 Resultatmätt

Denna del bygger på måtten 1-3 enligt ovan. Det är mått som vi finner centrala i en bedömning av skolans resultat i åk 9. Måtten visar främst hur väl kommunens

¹ Mer info www.skl.se

skolor klarar sitt uppdrag i förhållande till de nationella målen. Redovisningen innefattar dels faktiska resultat, dels modellberäknade. De senare är framtagna av Skolverket² och går under beteckningen SALSA (Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala Sambandsanalyser). SALSA är en statistisk modell för jämförelse av de betyg kommuner och skolor ger sina elever i åk 9. Enligt Skolverkets studie samverkar ett antal bakgrundsfaktorer med en skolas medelbetyg. Dessa bakgrundsfaktorer är föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund, andel elever födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands samt kön. När bakgrundsfaktorerna "räknas bort" får man fram ett förväntat resultat eller modellvärde. Det är viktigt att komma ihåg att detta är en teoretisk och matematisk konstruktion utifrån ett visst antal parametrar och inget faktiskt resultat.

2.2.1 Andelen elever som uppnått målen i alla ämnen i åk 9

Detta mått visar andelen (i procent) av avgångseleverna som uppnått målen och har betyget godkänt eller högre, i samtliga ämnen. Den enskilde eleven ska ha nått målen i alla ämnen han/hon läst för att räknas till dem som nått alla målen. Vi har tagit fram dels det faktiska resultatet, som presenteras i den översta tabellraden, dels avvikelsen i förhållande till modellberäknat värde som presenteras i den understa tabellraden. Kommunernas faktiska resultat kan i tabellen både jämföras med ett genomsnittsvärde för nätverket och för riket. Resultatet för 2007 är ofullständigt eftersom uppgifter för det modellberäknade värdet saknas.

1a) Andel elever i procent som uppnått målen i alla ämnen i årskurs 9 år 2006 och avvikelse i procentenheter från modellberäknat värde (Källa: Skolverket)

Avesta	Finspång	Flen	Katrineholm	Kristinehamn	Köping	Lindesberg	Ludvika	Mariestad	Mora	Sala	Nätverksnitt	Riksnitt
74	69	71	71	77	67	75	72	76	78	65	72	76
-4	-10	-4	-4	1	-8	-1	-5	1	-2	-10		

Tolkningsexempel: I Avesta hade 74 procent av elevgruppen, som lämnade grundskolan våren 2006, uppnått målen i alla ämnen. Detta var två procentenheter högre än nätverkssnittet men två procentenheter lägre än riksnittet. Med detta resultat visar den gulfärgade rutan att Avesta ligger i mittfältet bland landets kommuner. Det faktiska värdet ligger 4 procentenheter lägre än det modellberäknade värdet. Enligt det modellberäknade värdet, skulle 78 procent av elevgruppen uppnått målen i samtliga ämnen. Med detta resultat visar den rödfärgade rutan att Avesta finns bland de 25 procent av landets kommuner som uppvisar de lägsta resultaten.

² Skolverkets rapport nr 170 (1999) *Samband mellan resurser och resultat. En studie av landets grundskolor med elever i årskurs 9.*

1b) Andel elever som uppnått målen i alla ämnen i årskurs 9 år 2007

(källa: Skolverket)

Avesta	Finspång	Flen	Katrineholm	Kristinehamn	Köping	Lindesberg	Ludvika	Marie stad	Mora	Sala	Nätverks snitt	Riks snitt
76	70	67	76	75	71	75	81	80	85	70	75	–

Tolkningsexempel: I Avesta hade 76 procent av elevgruppen, som lämnade grundskolan våren 2007, uppnått målen i alla ämnen. Detta värde är 1 högre än nätverkssnittet. (Jämförelsetal för rikssnittet saknas)

Kommentar:

I en jämförelse mellan 2006 och 2007 har ett par av nätverkets kommuner förbättrat sina resultat. Dessa kommuner är Avesta, Katrineholm, Köping, Ludvika, Mariestad, Mora och Sala. Speciellt stora framsteg har Mora och Ludvika gjort. Av nätverkets kommuner är det endast Kristinehamn och Mariestad som 2006 ligger ovanför det modellberäknade värdet.

2.2.2 Meritvärde

Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg. Godkänt motsvarar värde 10, Väl godkänt värde 15 och Mycket väl godkänt värde 20. Maximalt kan eleven få 320 poäng i meritvärde. Kommunens faktiska genomsnittliga meritvärde är en summering av varje avgångselevs meritvärde dividerat med antal avgångselever i kommunen. Uppgifterna avser elever i kommunala och fristående skolor i kommunen oberoende av var de är folkbokförda. Viktigt att påpeka är, att ett förhöjt meritvärde inte per automatik innebär att andelen elever som uppnår betyget godkänt ökar. Meritvärdet är en viktig resultatindikator på en utvecklingstrend i kommunen.

Liksom i den föregående delen har vi för 2006 tagit fram det faktiska och det modellberäknade värdet av detta mått. Resultatet för 2007 är ofullständigt eftersom uppgifter för det modellberäknade värdet saknas.

2a) Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9 år 2006 och avvikelse i antal poäng utifrån modellberäknat värde. (Källa: Skolverket)

Avesta	Finspång	Flen	Katrineholm	Kristinehamn	Köping	Lindesberg	Ludvika	Marie stad	Mora	Sala	Nätverks snitt	Riks snitt
198	191	201	198	207	198	194	190	207	216	193	199	206
-6	-14	1	-4	4	-6	-7	-14	5	9	-8		

Tolkningsexempel: Avesta hade 2006 ett samlat meritvärde på 198 vilket är 1 lägre än nätverkssnittet. Avvikelsen var 8 betygspoäng lägre gentemot rikssnittet på 206. Enligt det modellberäknade värdet skulle meritvärdet ha legat på 204. Med detta resultat visar de rödfärgade rutorna, att Avesta finns bland de 25 procent av landets kommuner som uppvisar det lägsta meritvärdet.

2 b) Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9 år 2007 (Källa: Skolverket)

Avesta	Finspång	Flen	Katrineholm	Kristinehamn	Köping	Lindesberg	Ludvika	Mariestad	Mora	Sala	Nätverksnitt	Riksnitt
203	191	197	196	199	202	196	203	212	214	199	201	–

Tolkningsexempel: Avestas genomsnittliga meritvärde var 203, två betygspoäng högre än nätverkssnittet. (Jämförelsetal för riksnittet saknas)

Kommentar:

2007 visar Mora upp det bästa resultatet. Av nätverkets kommuner har följande visat förbättrade resultat i jämförelse med år 2006: Avesta, Köping, Lindesberg, Ludvika, Mariestad och Sala. Stora förbättringar har skett i Ludvika och Mariestad.

2.2.3 Behörighet till gymnasiet

Grundskolans uppdrag är att ge elever behörighet till fortsatta studier på gymnasiet. För att en elev ska vara behörig till det nationella programmet krävs minst betyget Godkänt i ämnena svenska/svenska som andra språk, engelska och matematik. Andelen beräknas av dem som fått eller skulle ha fått betyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet (elever som lämnat årskurs 9 utan slutbetyg ingår således). Uppgifterna avser elever i kommunala och fristående skolor i kommunen oberoende av var de är folkbokförda. Elever som inte har behörighet till gymnasiet nationella program får fortsätta sina studier inom gymnasieskolans individuella program. Till skillnad från de tidigare presenterade resultatmått, tar inte Skolverket fram något modellberäknat värde när det gäller behörighet till gymnasiet.

3a) Andel elever i procent i årskurs 9 behöriga till gymnasieskolans nationella program år 2006. (Källa: Skolverket)

Avesta	Finspång	Flen	Katrineholm	Kristinehamn	Köping	Lindesberg	Ludvika	Mariestad	Mora	Sala	Nätverksnitt	Riksnitt
87	86	85	83	87	86	86	90	91	92	86	87	90

Tolkningsexempel: 2006 hade 87 procent av Avestas nior behörighet till gymnasiet nationella program. Detta motsvarar nätverkssnittet men är 3 procentenheter lägre än riksnittet. Med detta resultat visar den gulfärgade rutan att Avesta 2006 fanns i mittfältet av landets kommuner när det gäller behörighet till gymnasiet.

3b) Andel elever i procent i årskurs 9 behöriga till gymnasieskolans nationella program år 2007 (Källa: Skolverket)

Avesta	Finspång	Flen	Katrineholm	Kristinehamn	Köping	Lindesberg	Ludvika	Mariestad	Mora	Sala	Nätverksnitt	Riksnitt
90	85	82	83	83	89	88	93	92	93	87	88	–

Tolkningsexempel: 2007 hade 90 procent av Avestas nior behörighet till gymnasiets nationella program vilket är två procentenheter bättre än nätverkssnittet (Jämförelsetal för riksnittet saknas)

Kommentar:

I jämförelsen mellan de två åren visar kommunerna Avesta, Köping, Lindesberg, Ludvika, Mora och Sala på förbättringar. Mora och Ludvika har det bästa resultatet i nätverket, men Avesta står tillsammans med Ludvika och Köping för den största förbättringen.

2.3 Effektivitetsmåt

Detta mått visar främst hur effektivt vi använder våra resurser i skolarbetet, dvs. resultat i förhållande till kostnader. Ger mer resurser ett bättre resultat? Internationella studier visar³ att det inte finns något direkt statistiskt samband mellan resurser och resultat. Det finns även fall där en ökning av resurserna har gett ett sämre resultat. Relationen är därför komplex och ett bra resultat kan ibland härledas till andra orsaker som exempelvis socioekonomiska förhållanden, arbetsätt, metoder, engagemang, målinriktning m m. Mest intressanta blir därför kommuner som får ett gott resultat med mindre resurser än andra.

Diagram 1 visar att det 2006 finns en relativt stor spridning av de faktiska kostnaderna mellan kommunerna. Flen har den lägsta kostnaden tätt följt av Kristinehamn och Mariestad. Skillnaden mellan den högsta kostnaden och den lägsta är dryga 14 000 kr per elev.

³ Granström, K. (1997) Stora och små undervisningsgrupper- *Forskning om klasstorlekens betydelse för elevers och lärares arbetsituation*

Hanushek, E. (1986) "The Economics of Schooling: Produktion and Efficiency in Public Schools", *Journal of Economic Literature*,

Wenglinsky, H. (1997) *Modeling the Produktion Funktion: Associations Among School District Expenditures, School Resources and Student Achievement*,

Kostnad per elev, exkl. lokal- och inventariiekostnader 2006

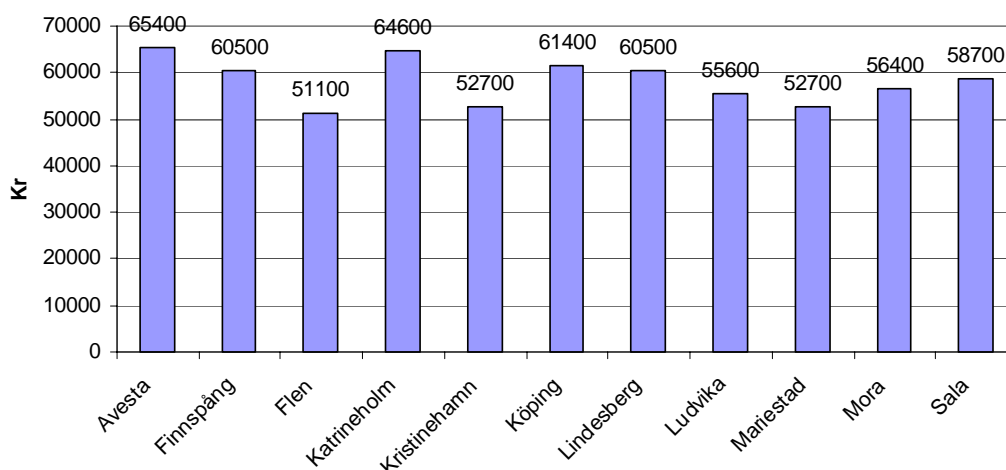

Diagram 1: Kostnad per elev, exklusive lokaler och inventarier i kr 2006
(Källa: SKL, Öppna jämförelser grundskolan 2006)

I det följande utgår vi från de redovisade kostnaderna i diagram 1. Som effektivitetsmått använder vi: kostnad per grundskoleelev delat med faktisk andel som uppnått målen i alla ämnen, kostnad per grundskoleelev delat med niornas faktiska meritvärde, samt procentuell skillnad mellan redovisad kostnad och standardkostnad. Det sistnämnda måttet beskriver en förväntad kostnad, och är en konstruktion bland annat utifrån de faktorer som ligger till grund för det kommunala utjämningsystemet för att få fram ett riksgenomsnitt för skolans kostnader.

2.3.1 Kostnad och uppnådda mål

Här har vi delat kostnaden per elev exklusive lokalkostnader och inventarier med den faktiska andelen elever som uppnått målen i alla ämnen. Den undre, färgade raden visar kommunens placering bland landets 290 kommuner. Resultaten kan endast presenteras utifrån 2006 års siffror eftersom kostnaderna för 2007 ännu inte är framtagna.

4) Kostnad i tkr per grundskoleelev (exkl. lokalkostnader) delat med faktisk andel elever som uppnått målen i alla ämnen. Avser 2006. (Källa: Skolverket)

Avesta	Finnsång	Flen	Katrineholm	Kristinehamn	Köping	Lindesberg	Ludvika	Mariestad	Mora	Sala
88	87,9	72,3	91,0	68,1	91,8	80,9	76,7	69,1	72,8	89,9
247	246	83	260	44	264	198	142	51	93	255

Tolkningsexempel: 2006 kostade en grundskoleelev 65 400 kr i Avesta och 74,3 % av eleverna uppnådde målen i alla ämnen. Dividerar vi 65 400 med 74,3 får vi en kostnad per elev som uppnått målen i alla ämnen, vilket blir 88 000 kr (88 tkr). Med detta resultat visar den rödfärgade rutan att Avesta finns bland de 25 procent av landets kommuner som har högst kostnad per elev som uppnått målen i alla ämnen.

Kommentar:

Av nätverkets kommuner är det Kristinehamn och Mariestad som har de lägsta kostnaderna per elev som uppnått målen i alla ämnen. Därefter återfinns Flen och Mora.

2.3.2 Kostnad i relation till meritvärdet

Här har vi ställt samma kostnad i relation till det faktiska meritvärdet. Den undre, färgade raden visar kommunens placering bland landets 290 kommuner. Resultaten kan endast presenteras utifrån 2006 års siffror eftersom kostnaderna för 2007 ännu inte är framtagna.

5) Kostnaden per grundskoleelev (exkl. lokalkostnader) delat med niornas faktiska meritvärde. Avser 2006. (Källa: Skolverket)

Avesta	Finspång	Flen	Katrineholm	Kristinehamn	Köping	Lindesberg	Ludvika	Mariestad	Mora	Sala
330	316	254	325	254	310	311	293	255	261	304
257	229	28	251	29	221	222	172	30	41	203

Tolkningsexempel: Avestas kostnader, 330 kr (elevkostnad 65 400 delat med genomsnittligt faktiskt meritvärde 198) i relation till niornas meritvärde 2006, placerar Avesta bland de 25 procent av landets kommuner som har störst kostnader i relation till det uppnådda meritvärdet.

Kommentar:

Ser vi till det faktiska meritvärdet i relation till kostnaderna är det fyra kommuner; Flen, Kristinehamn, Mariestad och Mora som har mycket bra resultat.

2.3.3 Totalkostnad utifrån förväntad kostnad

I detta mått har vi utgått från *totalkostnaden* för skolan. Uppgifterna sammanställs varje år i SCB:S publikation "Vad kostar verksamheten i din kommun?" (VKV). Därefter har vi använt de faktorer som ligger till grund för det kommunala utjämningsystemet för att få fram ett riksgenomsnitt för skolans kostnader. Detta snitt blir 0 och kommunerna fördelar sig utifrån detta i antingen en högre (+) eller lägre (-) kostnad. En positiv avvikelse innebär alltså att kommunen har en kostnadsnivå som är högre än vad strukturen motiverar, en negativ avvikelse visar det omvända. Måttet anger procentuell skillnad mellan redovisad kostnad och standardkostnad, beräknad utifrån utjämningsystemet. (Bilaga 1)

6. Procentuell skillnad mellan redovisad kostnad och standardkostnad 2006

(Källa: VKV, tabell 11)

Avesta	Finspång	Flen	Katrineholm	Kristinehamn	Köping	Lindesberg	Ludvika	Mariestad	Mora	Sala
19,7	5,6	- 4,3	11,7	- 6,3	6,9	8,1	3,1	- 6,7	2,6	8,1
289	217	75	274	49	233	247	192	46	180	246

Tolkningsexempel: Avestas redovisade kostnad avviker 19,7 procent från riksnittet (0) och placerar Avesta på kommunplats 289.

Kommentar:

Här är det Flen, Kristinehamn och Mariestad som har de lägsta totalkostnaderna i jämförelse med landets kommuner. Den dyraste kostnaden har Avesta och Katrineholm.

2.3.4 Skolindex, 2006.

Om man sammanväger rankningen (Källa: SKL) av de tre resultatmått och de tre effektivitetsmått ovan till samlade värden får vi en övergripande bild enligt tabellen nedan. Färgerna baseras på den tidigare indelningen som är gjord utifrån landets 290 kommuner.

	Avesta	Finspång	Flen	Katrineholm	Kristinehamn	Köping	Lindesberg	Ludvika	Mariestad	Mora	Sala
Resultat	200	249	219	238	141	242	217	207	116	80	258
Effektivitet	264	231	62	262	41	239	222	169	42	105	235
Sammanvägt	232	240	141	250	91	241	220	188	79	93	247

Kommentar:

När det gäller de sammanvägda resultaten är det Mora som har bäst resultat. Därefter kommer Mariestad och Kristinehamn. Ser man till den sammanvägda effektiviteten är det Kristinehamn, Mariestad och Flen som utmärker sig med goda resultat. Läger vi ihop det sammanvägda resultatet med den sammanvägda effektiviteten är det Mariestad, Kristinehamn och Mora som har högst värde.

Kristinehamn, Ludvika, Mariestad och Sala har endast använt de tre indexfrågorna i sin enkät, där Kristinehamn och Ludvika enbart undersökt föräldrarnas nöjdhet. Mora har genomfört egen enkät med indexfrågorna för både elever och föräldrar. I översikten nedan syns vilka kommuner som deltagit/inte deltagit.

2.4.1 Resultat

Nöjdbrukarindex: Medelvärde av elevers och föräldrars syn på skolan åk 6

	Avesta	Finspång	Flen	Katrineholm	Kristinehamn	Köping	Lindesberg	Ludvika	Mariestad	Mora	Sala
Nöjd Elevindex	59	62	70						65	65	55
Svarsfrekvens	91 %	64 %	77 %						90 %	94 %	92 %
Nöjd Förälderindex	74	66	66		80			72	71	70	69
Svarsfrekvens	28 %	33 %	25 %		23 %			24 %	38 %	60 %	48 %

Kommentar:

Genomförandet av gemensamma nöjdhetsenkäter får betraktas vara i sin linda. Då det endast är sju av nätverkets kommuner som genomfört brukarundersökning är det svårt att dra några generella slutsatser. Dessutom är svarsfrekvensen i föräldraenkäten mycket låg, vilket även det gör att resultatet inte kan anses relevant eller användbart för vidare tolkningar. Eleverna har besvarat enkäten i skolan vilket gett en hög svarsfrekvens på elevenkäten och detta resultat kan därför anses trovärdigt.

Undantaget resultatet i Flen är föräldrarna generellt nöjdare än eleverna med skolan.

3 Information till allmänheten

3.1 Utgångspunkt och beskrivning

Nätverket Mellannyckeln har valt att granska sina webbsidor. Kommunernas webbsidor har fått och kommer även i framtiden få en allt större betydelse som informationsgivare till medborgarna. Genom webben kan information snabbt förmedlas och uppdateras på ett enkelt och kostnadseffektivt sätt. I takt med denna utveckling ökar ständigt kraven och förväntningarna på webbsidorna från medborgare, press, organisationer etc. Svenskt Näringslivs återkommande undersökningar kan ses som ett tecken på detta. Den information som igår sällan kunde hittas finns idag på de flesta webbsidorna. Detta medför att vi ständigt måste utveckla och hålla detta medium ajour med förväntningar och innehåll.

För att få en bild av våra webbsidors styrkor och svagheter har kommunerna i nätverket, genom Sveriges Kommuner och Landsting, använt ett antal frågor utifrån ett medborgarperspektiv. Frågorna är att betrakta som vanliga frågor och bygger på ett flertal tidigare genomförda nätverksundersökningar i andra nätverk. Det är viktigt att se undersökningen som en ögonblicksbild och en färskvara eftersom förändringstakten är stor. Därtill bör undersökningen även fånga de ev. brister som finns samtidigt som den kan peka på utmaningarna för framtiden.

Valet av frågor blir därmed styrande för resultaten. En helt annan uppsättning av frågor skulle därmed ge ett annat resultat. Valet av frågor och svar har utgått från att de ska vara vanliga medborgarfrågor som exempelvis ställs till kommunen via telefonsamtal. Vi har även tagit intryck av den diskussion som finns kring förväntningar om att via webben presentera verksamheternas resultat.

Undersökningen har genomförts genom att en deltagare från respektive Kristinehamn och Mariestad har granskat sex kommuner och en deltagare från respektive Finspång och Avesta har granskat fem kommuner. Ingen har granskat sin egen kommun. Varje fråga har getts två minuter för att finna ett svar. Om svar inte hittats har det noterats som att svaret inte finns.

Varje fråga och svar presenteras separat med hjälp av färger där grön färg betyder att svaret på frågan finns. Gul färg om det delvis finns och röd om svaret saknas. Vi har haft en mycket generös tolkning på delvis – finns något nämnt så får man ett gult svar. Varje områdes svar summeras utifrån att grönt ger tre poäng och gult ett poäng. Rött ger inget poäng. Därefter ges en procentuell andel svar på frågorna.

3.2 Resultat

- = Inget svar, ger 0 poäng
 = Delvis svar, ger 1 poäng
 = Svar på frågan, ger 3 poäng

Webbundersökning - Grundskola	Avesta	Finspång	Flen	Katrineholm	Kristinehamn	Köping	Lindenberg	Ludvika	Mariefstad	Mora	Sala
Det finns en samlad beskrivning av de enskilda enheterna inom grundskolan med kontaktuppgifter (telefon, e-postadress, adress) till ansvarig chef och andra nyckelfunktioner	Yellow	Green	Green	Yellow	Green	Yellow	Green	Green	Yellow	Green	Yellow
Det finns en samlad beskrivning som visar var grundskolorna i kommunen ligger	Red	Green	Green	Green	Green	Red	Yellow	Green	Red	Yellow	Green
Det finns information om möjligheterna att välja grundskola	Red	Red	Red	Red	Red	Green	Red	Green	Red	Red	Green
Det finns information om när skolorna startar, lov dagar, avslut m.m.	Green	Green	Green	Green	Green	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green
Det finns en samlad presentation av grundskolornas olika pedagogisk inriktning/profil och arbetssätt.	Red	Yellow	Red	Yellow	Red	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Red	Yellow
Presenteras grundskolor med annan huvudman än kommunen?	Green	Green	Green	Red	Red	Red	Green	Red	Red	Red	Red
Det finns information om hur skolorna arbetar med elevinflytande	Red	Yellow	Yellow	Red	Yellow	Red	Red	Yellow	Yellow	Red	Yellow
Det finns information om hur föräldrasamverkan sker.	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Red	Yellow	Yellow	Red	Yellow
Det finns information om hur skolorna arbetar med frågor som berör mobbing.	Yellow	Red	Yellow	Green	Green	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Det finns beskrivningar av hur de individuella utvecklingsplanerna genomförs och följs upp.	Red	Red	Red	Red	Yellow	Red	Red	Green	Red	Red	Red
Det finns en samlad kvalitetsredovisning riktad till allmänheten över kommunens grundskoleverksamhet där bland annat brukarundersökningar presenteras	Green	Green	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
Det finns även kvalitetsredovisningar på skolnivå	Yellow	Red	Red	Green	Green	Red	Yellow	Green	Yellow	Red	Green
Enheter inom grundskolan presenteras så att dessa går att jämföra med varandra avseende resultat (betyg, frånvaro, behöriga till gymnasiet, nationella prov, m.m.).	Red	Red	Red	Yellow	Red	Red	Red	Yellow	Red	Red	Red
Det finns information om vilken hjälp som kan ges till barn i behov av särskilt stöd.	Red	Yellow	Red	Red	Yellow	Yellow	Red	Green	Yellow	Red	Red
Det finns information om vilka regler som gäller för skolskjutsar	Red	Green	Red	Green	Red	Red	Green	Red	Green	Red	Green
Det finns information om skolornas matsedel	Green	Green	Green	Green	Green	Yellow	Yellow	Green	Green	Yellow	Green
Finns servicedeklaration el motsv. för grundskoleverksamheten?	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Det finns information om hur och till vem man kan framföra synpunkter och klagomål.	Red	Red	Red	Yellow	Yellow	Red	Red	Green	Red	Red	Yellow
SUMMA (max 54 poäng)	15	25	20	26	26	11	20	35	19	12	27
PROCENTANDELAR	28 %	46 %	37 %	48 %	48 %	20 %	37 %	65 %	35 %	22 %	50 %

	MELLANNYCKELN	KOMMUNER I KF'S KVALITETSREDOVISNING
POÄNGMEDELVÄRDE	21	
PROCENTMEDELVÄRDE	40 %	(55 %)

Kommentar:

Informationen till medborgarna är en viktig kvalitetsfråga som har stor betydelse. Generellt är webbinformationen i nätverket ett område för förbättringar. Spridningen mellan lägsta och högsta värde är 45 procentenheter där Ludvika har högst värde. Genomsnittsvärdet för nätverket är 40 procent att jämföra med 55 procent, som är medelvärdet för de 40 kommuner som deltagit i KF's kvalitetsredovisning. Resultatet för de senare avser då hela kommunens informationsgivning där bland annat grundskolan ingår.

Kommuner som inte har friskolor har heller inte några att presentera. Nätverket Mellannyckeln reagerar därför på frågeställningen "Presenteras grundskolor med annan huvudman än kommunen?" och anser att den är fel ställd och påverkar till viss del slutresultatet.

4 Antal ej behöriga elever till gymnasiets nationella program och som saknat åtgärdsprogram

4.1 Utgångspunkt och beskrivning

Projektgruppen har velat ta reda på antalet elever som ej var behöriga till gymnasiets nationella program 2007 och som inte haft åtgärdsprogram i åk 9. Det är första gången detta görs inom ramen för Jämförelseprojektet. Syftet är dels att undersöka om eleverna fått de stödinsatser de har rätt till enligt grundskoleförordningen 5 kap 1§, dels om högt antal som fått stödinsatser medför högre andel elever behöriga till gymnasiet.

Inventeringen har gjorts manuellt för varje skola och är sammanställt för respektive kommun. Resultatet avser totala antalet elever.

4.1.2 Resultat

Vt 2007	Avesta	Finspång	Flen	Katrineholm	Kristinehamn	Köping	Lindesberg	Ludvika	Mariestad	Mora	Sala
Totalt antal elever som slutade skolår 9	298	259	225	496	320	340	327	375	375	303	351
Antal elever som inte är behörig till gymnasiet	30	31	36	85	53	37	37	27	30	7	37
Antal ej behöriga elever som saknat åtgärdsprogram i åk 9	2	13	3	2	4	0	18	0	4	0	15

Kommentar:

De elever som inte uppnått betyget godkänt i ett eller flera av de behörighetsgivande ämnena engelska, matematik eller svenska, är inte behöriga till gymnasiets nationella program. Enligt grundskoleförordningen skall elever som riskerar att inte nå målen få särskilt stöd i sitt skolarbete. Det är rektors ansvar att se till att det särskilda stödet dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Bland Mellannyskelns kommuner varierar antalet elever som 2007 ej var behöriga till gymnasiet från 85 till 7. Av dessa elever saknar många åtgärdsprogram. Samtliga elever som saknade behörighet till gymnasiet i Köping, Ludvika och Mora hade åtgärdsprogram. I Finspång, Lindesberg och Sala är det över 40 procent av ickebehöriga elever som saknar åtgärdsprogram. Katrineholm har hög andel elever som inte är behöriga trots att nästan samtliga haft stödinsatser.